

Delrapport 1 Det retroaktiva spåret

Utveckling av styrsystem för medborgardialog

Utveckling av styrsystem för medborgardialog

Sammanfattning

SKL driver ett projekt för medborgardialog i styrning under tiden 2012–2014. Region Skåne deltar som en av flera regioner/kommuner i landet. Region Skånes projekt har två spår; det retroaktiva spåret samt det proaktiva spåret. Denna delrapport avser det retroaktiva spåret, som handlar om hälso- och sjukvårdsnämndens arbete med en strategi för vuxenpsykiatri, vilket bland annat innefattade ett uppdrag till beredningarna för medborgardialog 2011.

- Vi inledde denna del av projektet med några frågor att besvara:
- Har medborgardialogen lett till något?
- Syns det i beslutet att medborgardialog har genomförts?
- Hur hade man kunnat göra det annorlunda för att använda medborgardialogen på ett tydligare sätt?

Projektgruppen konstaterar att medborgardialogen bekräftade det man redan kände till. Det framgår av beslutet att man genomfört medborgardialog, men det kräver sin medborgare att hitta det på Region Skånes hemsida. Utifrån det retroaktiva spåret (strategi för vuxenpsykiatri) har projektgruppen identifierat ett antal förbättringsförslag för att underlätta att medborgardialog används på ett tydligare sätt (*se sida 5-6*).

Syfte och mål

Syftet med projektet är att utveckla och förändra den befintliga styrningen så att medborgardialogen sker strukturerat och blir en naturlig del i den politiska beslutsprocessen.

Projektets mål är att utveckla en återkommande systematik kring Region Skånes medborgardialog. Medborgardialog ska ske i de politiska frågor som anses lämpliga och vid lämpligt tillfälle under beslutsprocessen. Medborgarna ska kunna följa dialogens resultat som en del av beslutsunderlaget och kunna bedöma om de upplever hanteringen som trovärdig och därmed säkrar en rimlig möjlighet till inflytande på det politiska beslutet.

Genomförande

Projektgruppen har identifierat två medborgardialogsuppdrag att studera, ett redan genomfört - det retroaktiva spåret - och ett som ska genomföras (det proaktiva spåret). Denna delrapport avser det retroaktiva spåret.

En slutrapport för projektet ska vara klar 2014-09-01. För ytterligare information om projektet, projektorganisation m.m. hänvisas till projektplanen.

Det retroaktiva spåret – Strategi för psykiatri för vuxna

Det retroaktiva spåret i Region Skånes projekt består av hälso- och sjukvårdsnämndens (HSN) arbete med en strategi för vuxenpsykiatri som bland annat omfattade ett uppdrag till beredningarna för medborgardialog 2011. Projektgruppen ska försöka besvara frågor kring detta arbete.

- Har medborgardialogen lett till något?
- Syns det i beslutet att medborgardialog har genomförts?
- Hur hade man kunnat göra det annorlunda för att använda medborgardialogen på ett tydligare sätt?

Arbetet inleds med att beskriva processen med datum och aktiviteter för att på så sätt kunna identifiera förbättringsmöjligheter (fas 1). Därefter följer analys av processen (fas 2) och slutsatser inklusive ändringsförslag inför framtiden (*fas 3*).

Fas 1 Beskrivning av processen

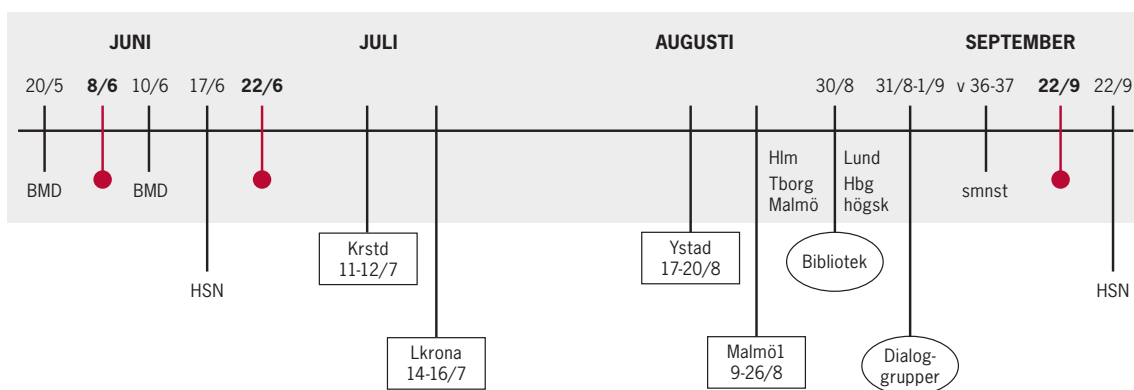
Hälso- och sjukvårdsnämnden fattade den 7 mars 2011 beslut om att ta fram en strategi för psykiatri för vuxna. Den 15 april 2011 gavs ett uppdrag till beredningarna för medborgardialog eftersom hälso- och sjukvårdsnämnden ville få ökad kunskap om hur medborgarna agerar om de eller någon närstående drabbas av psykisk ohälsa eller psykisk sjukdom. Några exempel på frågeställningar som gavs var "Vart vänder man sig, hur vill man få vård och hur uppfattar medborgarna att vården inom området fungerar idag." Utifrån denna inriktning ansvarade sedan beredningarna för medborgardialog för att ta fram de konkreta frågeställningarna och hur uppdraget avsågs utföras.

Hälso- och sjukvårdsnämnden betonade att uppdraget handlade om medborgardialog, inte brukardialog. Brukardialog angavs som lika viktig men att den skulle genomföras i andra former. Det var också viktigt att de medborgare som involverades skulle förstå att de deltog i dialog tidigt i processen och att det inte handlade om ett direkt inflytande.

Uppdraget skulle avrapporteras till hälso- och sjukvårdsnämnden senast i september 2011.

Medborgardialoger genomfördes i flera steg under sommaren/hösten 2011. Tidplanen för arbetet såg ut så här:

Tidplan uppdrag psykiatri för vuxna

De röda punkterna i tidplanen avser möten med den politiska referensgruppen, bestående av nio förtroendevalda från de fyra beredningarna för medborgardialog (BMD), som bildades för planerandet och genomförandet av uppdraget. Så arbetar inte BMD längre. Numera är ordförandegruppen (fyra personer) styrgrupp för alla uppdrag om medborgardialog som BMD får.

Dialog om sökmönster och förväntningar samt rekrytering till dialoggrupper genomfördes under juli-augusti genom metoden spontana möten i samband med utåtriktade arrangemang i Kristianstad, Landskrona, Ystad och Malmö, samt på biblioteken i Helsingborg, Hässleholm, Lund och Trelleborg. Fördjupade dialoger utifrån resultat och frågeställningar på sommaraktiviteterna genomfördes strax därefter med de till dialoggrupper rekryterade medborgarna.

Vid hälso- och sjukvårdsnämndens sammanträde den 26 september 2011 lämnades en information om resultaten av medborgardialogen och dessa har också sammanställts i en särskild rapport, "Grejen är att bli sedd".

Beslut om den samlade strategiska planen fattades i hälso- och sjukvårdsnämnden i december 2012. Av ärendebeskrivningen framgår att medborgardialog skett och resultatet i stora drag. Detta framgår även av själva planen som också innehåller information om var på nätet rapporten finns att tillgå.

En detaljerad kronologisk förteckning över de olika delarna i processen finns som bilaga till denna delrapport.

Fas 2 Kommentarer kring processens olika delar; analys

Fyra delar i processen har identifierats som särskilt viktiga för det retroaktiva spåret. Numreringen som inleder respektive avsnitt nedan motsvaras av numreringen för slutsatser och ändringsförslag under rubriken ”Fas 3”.

1. Den formella delen i processen, beslutsgången, tar tid och behöver avdramatiseras så att informella kontakter kan tas tidigare och oftare.

Region Skåne behöver besvara följande frågor:

Hur sker samspelet på den politiska nivån respektive på tjänstemannanivå? Var BMD-politiker/EDU-tjänstemän involverade när arbetet med strategin påbörjades? Hade tidigare samarbete fått någon betydelse?

2. De tjänstemän som arbetade med den strategiska planen deltog i en inledande diskussion kring uppdraget som helhet. De har inte varit med i diskussionerna om utformningen av innehållet i medborgardialogerna. Resultaten av dialogerna uppfattades i huvudsak bekräfta kunskap som redan fanns, även om betydelsen av denna kunskap kanske underskattats. Ett sådant område var bristerna i kommunikationen kring utbudet. Områden i rapporten har ändå kommit att hanteras som t ex frågan om kommunikation som är en del i SKLs psykiatriöverenskommelse.

Region Skåne behöver besvara följande frågor:

Det tycks finnas en förväntan hos uppdragsgivarna att medborgardialogen ska tillföra något nytt, något ingen politiker eller sakkunnig tjänsteman tänkt på, och ge något av en aha-upplevelse¹. Hur påverkar det formulering av uppdrag och mottagande av resultat?

3. Rapporten är nämnd och sammanfattad i politiska beslut och dokument kring den strategiska planen för psykiatrin.

Region Skåne behöver besvara följande frågor:

Det kräver sin medborgare att hitta information och dokument. Man bör ha god kunskap om politisk organisation och beslutsgång i Region Skåne. Hur skulle tillgängligheten kunna underlättas?

4. Resultaten har föredragits i hälso- och sjukvårdsnämnden. Styrgruppen (tjänstemän) för arbetet med den strategiska planen har fått en föredragning av resultatet. Rapporten har inte aktivt skickats ut till de arbetsgrupper som arbetat med olika delområden inom ramen för den strategiska planen. Mycket kommunikation kring arbetet med den strategiska planen har skett via den speciella hemsidan som skapats och där rapporten finns utlagd och kommenterad.

Region Skåne behöver besvara följande frågor:

Blev resultatet mer ett sätt att politiskt visa att man lyssnar på medborgarna än ett underlag för att utveckla strategin? Vilket åtagande gjorde Region Skånes politiker gentemot medborgarna inför dialogerna? Tidplanen var initialt att strategin skulle vara framme för beslut december 2011 men det tog ett helt år därutöver innan den slutligen beslutades. Kunde medborgardialogen fått del av det året? Vad hade det i så fall betytt för resultatet?

Härutöver finns några frågor som uppkommit i fas 2 och som denna del av projektet inte tagit ställning till:
*Vilka uppdrag passar för medborgardialog?
Balansen mellan medborgardialog och brukardialog – vad innebär det för styrningen?*

¹ Liknande reaktioner har även förekommit i andra uppdrag, t.ex. i uppdraget om framtidens betalsystem i kollektivtrafiken (oktober 2012).

Fas 3 Slutsatser och ändringsförslag

NR	SLUTSATS	ÄNDRINGSFÖRSLAG (A)	ÄNDRINGSFÖRSLAG (B)
1	Det saknas en struktur för hur nya uppdrag påbörjas och stäms av mellan nämnd/styrelse inklusive tjänstemän och beredningarna för medborgardialog inklusive tjänstemän.	Inför planerade återkommande möten med viss frekvens mellan nämnder/styrelse och beredningarna för medborgardialog. (Det finns flera olika lösningar på detta. Förändringar av hur det politiska arbetet organiseras beslutas också politiskt.)	
2	Inom Region Skåne finns det mycket fokus och förväntningar på resultatet av medborgardialog.	Att politiker och tjänstemän var för sig och/eller tillsammans diskuterar vad som är realistiska förväntningar på medborgardialogen.	Att politiker och tjänstemän var för sig och/eller tillsammans diskuterar processens roll (medborgarnas möjligheter att delta och få indirekt inflytande) kontra resultatets roll (medborgarnas möjligheter att faktiskt påverka direkt).
3	Det har sänkts en integration av arbetet med medborgardialog och hälso- och sjukvårdsnämndens interna arbete med strategin för vuxenpsykiatri.	Nämnden/styrelsen behöver utveckla ett gemensamt förhållningssätt till medborgardialog för att säkerställa att medborgardialogen utgör en naturlig del av arbetet med det politiska beslutsunderlaget.	
4	Det är krävande för medborgarna att hitta rätt bland Region Skånes politiska ärenden och beslutsunderlag på hemsidan.	Att utveckla presentationen av och tillgängligheten till politiska ärenden och beslutsunderlag på hemsidan. (Det pågår f.n. ett arbete inom Region Skåne med att utveckla hemsidan skane.se)	

Bilaga

Aktivitetsförteckning inom uppdraget medborgardialog inom område psykiatri för vuxna